

Swami Dayananda

De essentie van de Bhagavad Gita

Viveki

Inhoud

Voorwoord	7
Dankbetuiging	9
1. Het probleem van de mens	11
Het fundamentele probleem	11
Het verlangen om anders te zijn	13
Twee activiteiten	14
Het doel van het leven	16
De oplossing in de Gītā	16
2. Het verdriet van Arjuna	19
De achtergrond van de Gītā	19
De openingsscène	21
Arjuna's conflict	24
3. De zoektocht naar een oplossing	27
Heer Kṛṣṇa's advies	27
Arjuna's ontdekking van het probleem	29
4. De drie beperkingen	37
Geen reden voor verdriet	37
De beperkingen van een mens	38
Irreële problemen	39
Ongeldige zoektocht	40
De relatieve ik	42
De basis-ik	44
5. Wie ben ik?	47
Waarom je onwetend bent van jezelf	47
Ben je het lichaam?	48
Ben je de zintuigen?	49
Ben je de geest?	49
Ben je het intellect?	50
Ben je onwetendheid?	50
Je bent bewustzijn	51
Bewustzijn is onbegrensd	52
6. Je bent geluk	55
Beperking is niet echt	55
De aard van bewustzijn	56

Het verdrijven van het idee van beperking	57
Een nieuw probleem	58
De toestand van de mens	58
Is geluk een object?	58
Zit geluk binnen in mij?	59
Jij bent geluk	59
Diepe slaap, een staat van geluk	60
Geluk is de afwezigheid van wensen	60
7. Karmayoga	65
Arjuna's verwarring	65
Het probleem van voorkeur en afkeer	67
Voorkeur en afkeer: een obstakel voor kennis	69
Stoppen met handelen is niet mogelijk	72
Karmayoga: een houding tegenover handelingen	73
Prasādabuddhi: dankbare aanvaarding	75
Īśvarārpaṇabuddhi: het opdragen van handelingen aan de Heer	77
Het effect van karmayoga	79
8. Kennis en vrijheid van handelen	81
Kennis is een wonder	81
Het verhaal van de vermiste tiende man	82
De noodzaak voor een leraar	84
Wie was de eerste guru?	84
Verering van zelfkennis	85
Handelen en niet-handelen	87
Je bent niet-handelend bewustzijn	88
Een voorbeeld van niet-handelen	90
9. Verzaking	93
Plicht, verzaking en sannyāsa	95
Verering van kennis en Arjuna's twijfel	96
Verzaking en handelen: hun functies	98
Nyāsa en sannyāsa	99
10. Meditatie	103
Ervaring is geen kennis	104
Wat is kennis?	106
Zelfveroordeling is een probleem	107
Het probleem van gewoonte	108
De noodzaak voor meditatie	109

11. Wie is God?	113
De vormen van beperking	113
Wie heeft de wereld geschapen?	114
De oorzaak van de objectieve schepping	115
Geloof of kennis	116
De materiële oorzaak	117
Welke vorm heeft de Heer?	120
De golf en de oceaan	120
12. Het zelf is brahman	123
God verschilt niet van mij	123
Wanneer ben je een devoot?	124
Drie typen devoten	125
Het vierde type devoot	126
Wat is brahman?	127
Verschillen zijn slechts schijnbaar	129
Dood en geboorte: saṁsāra-cakra	130
Saṁsāra beëindigen door middel van kennis	131
13. Koning onder de geheimen	133
Koning onder de takken van kennis	133
Ken de Heer	135
Ken u zelve	135
Werkelijk en schijnbaar: het grote geheim	136
Jij bent volmaakt	138
De zorgen van de mensheid	140
14. De glories van de Heer	143
Een tevreden geest	143
Gevoelige geest	144
Hoe je je houding kunt veranderen	145
Wat bezit je in het leven?	145
De glories van de maker	147
Van wie is jouw lichaam?	148
De kosmische persoon	149
15. Devotie	151
Het individu en het geheel	151
Wat is devotie?	153
Het relatieve en het fundamentele	155
Invocatie en verering	157
Devotie is een houding	158

Yoga is het middel voor kennis	159
16. Het veld en de kenner van het veld	163
De kṣetra	163
De kṣetrajña	164
Kṣetrajña is jñeyam en puruṣa	165
Jñānam: waarden voor het leven	168
17. De drie kwaliteiten	175
18. De boom van saṁsāra	179
Het kappen van de boom	181
Het einddoel dat nooit eindigt	183
Het onbegrensde kan niet begrensd zijn	185
19. De goddelijke en de demonische natuur	191
Programmering, waarden en deugden	191
Waarden verwerken	193
Waarden voor bevrijding	196
20. De drievoudige śraddhā	197
21. Het resultaat van het onderwijs	201
Tyāga: afstand doen van het resultaat van handelingen	201
Sannyāsa: afstand doen van handelen	201
De voorkeur blijft bestaan	202
De wereld is geen valstrik	203
Verdriet wordt opgebouwd	204
Het voorstel van de Heer	206
Het onderwijs resumerend	206
Arjuna's antwoord	209
Slot	210
Uitspraak Sanskriet	212
Woordenlijst	213
Over Swami Dayananda	218

Voorwoord

De Bhagavad Gītā, letterlijk ‘het Lied van de Heer’, is een onderdeel uit het beroemde, klassieke epos de Mahābhārata. In de Bhagavad Gītā lezen we de dialoog tussen de hindoegod Kṛṣṇa en de meesterlijke boogschutter Arjuna. Een oorlog tussen twee aan elkaar verwante families staat op het punt uit te breken. Arjuna staat midden op het slagveld opgesteld, klaar om te strijden. Maar als hij aan beide kanten zijn familieleden, leraren en vrienden ziet staan, wordt hij overstelpt door verdriet en een gevoel van machteloosheid. Hij weet niet meer wat hij moet doen: vechten of de strijd opgeven. Dan vraagt hij Heer Kṛṣṇa om raad.

Arjuna’s situatie is uitzonderlijk, maar zijn probleem is ontstaan uit het gevoel van gebrek dat ieder mens heeft. Elk probleem is het gevolg van het fundamentele, menselijke probleem van het ontoereikende, gebrekkige zelf. Heer Kṛṣṇa onthult in de Bhagavad Gītā dat ieder mens, zelfs elk levend wezen, een compleet, toereikend zelf is. Het gevoel van gebrek komt voort uit de onwetendheid van de werkelijke natuur van het zelf. Alleen de kennis van het zelf zal het gevoel van gebrek uitbannen. Wanneer je ontdekt dat je een vol en compleet wezen bent, verdwijnen al je conflicten en verdriet. Geluk wordt natuurlijk, ongedwongen. Je wordt een spontaan mens en het leven wordt een spel. Deze kennis wordt *brahmavidyā*¹ genoemd en is het primaire onderwijs van de Bhagavad Gītā.

Het secundaire onderwijs van de Bhagavad Gītā is *yogaśāstra*. Om de waarheid van het zelf te kunnen erkennen, heb je een contemplatieve, kalme geest nodig, die vrij is van voorkeuren en antipathieën. Daarom onderwijst de Gītā *karmayoga*, waarbij je een specifieke houding ontwikkelt ten opzichte van handelingen en hun

¹ Zie voor een woordenlijst pagina 213.

resultaten. Deze *yoga*-houding neutraliseert je voorkeuren en antipathieën en leidt tot een kalme, lerende geest. *Brahmavidyā* en *yogaśāstra* vormen samen het volledige onderwijs van de Gītā.

De kracht van Heer Kṛṣṇa's onderwijs wordt zichtbaar als Arjuna tot slot zegt: "Mijn verwarring is verdwenen. Ik heb de kennis dat ik vol en compleet ben verkregen. Ik voel geen aarzeling meer om te doen wat er gedaan moet worden." Dit kan iedereen zeggen die het onderwijs van de Bhagavad Gītā heeft begrepen.

1. Het probleem van de mens

De menselijke geest is een slagveld, een toneel van voortdurend conflict. Conflicten ontstaan omdat we keuzes hebben. Een dier heeft geen conflicten. Een koe vraagt zich niet af: zal ik vegetariër zijn of niet? Haar leven wordt door instinct bepaald en daarin heeft ze geen keuze. Kiezen is het voorrecht van de mens.

Conflicten ontstaan wanneer je een keuze hebt: wat te doen, wat te vermijden. Je moet steeds opnieuw pauzeren en nadenken, want elk ogenblik sta je op een tweesprong en je kunt niet twee wegen bewandelen. Zal ik dit wel of niet doen? Zal ik handelen of afzien van handelen? Zal ik trouwen of vrijgezel blijven? Een fabrieksdirecteur overweegt: zal ik deze fabriek wel of niet bouwen? Een huisvrouw vraagt zich af: zal ik aardappels of rijst koken?

Het fundamentele probleem

Het is een grote zegen om als mens geboren te worden, met onderscheidingsvermogen en keuzevrijheid als unieke gaven. Deze zegen is tegelijkertijd een vloek, want keuze creëert conflicten. Voor hulp bij deze conflicten wenden mensen zich vaak tot de Heer. Een koe gaat niet naar een tempel of kerk om te bidden of om een mis bij te wonen. Ze zoekt geen hulp en bedankt de Heer ook niet voor de zegen die ze ontvangen heeft. Mensen doen dit allemaal wel, in de hoop dat hun innerlijke kracht toeneemt. In een leven dat vol zit met problemen die keuzes vereisen, is er geen zelfbeheersing. Je vraagt iemand simpelweg “Hoe gaat het met je?” en hij vertelt je zijn complete levensverhaal. Dit wil niet zeggen dat hij de enige is die problemen heeft; anderen weten dat deze vraag slechts een formaliteit is en vertellen daarom hun verhalen niet. Iedereen heeft veel narigheid om mee om te gaan, want elke geest is een slagveld.

Een dier is enkel geïnteresseerd in voedsel en voortplanting en kan instinctief voor deze behoeften zorgdragen. Een mens heeft

dezelfde behoeften, maar hij heeft een extra kenmerk dat voor zichzelf en anderen problemen creëert: een onvoorspelbare geest. 's Ochtends voelt hij zich misschien goed, maar 's avonds kan hij zich tegenovergesteld voelen. De ene dag kan hij heel vriendelijk zijn, maar de volgende dag zoekt hij ruzie, kan hij niets hebben en beschouwt hij de minste kritiek als een belediging. Het is voor hem onmogelijk om op een consequente wijze met anderen om te gaan, omdat hij steeds weer verandert. Vaak kan hij zelfs niet eens goed met zichzelf omgaan. Dit probleem van de veranderlijke geest, een geest die voortdurend in conflict is, is niet alleen een probleem van de moderne mens; het is een klassiek probleem, een fundamenteel, menselijk probleem.

Het probleem van de geest los je niet op door al je behoeften te bevredigen. Zelfs als al je wensen vervuld konden worden, dan nog zou je conflicten hebben, omdat je je zou afvragen wat je vervolgens moest gaan doen. Elke nacht, in diepe slaap, kondig je in deze innerlijke strijd een wapenstilstand af, maar zodra de geest wakker is, beginnen de conflicten weer. Er blijven conflicten bestaan, zolang de geest bestaat, of hij nu droomt of wakker is.

Je kunt conflicten niet verdragen en je kunt ze ook niet oplossen door de geest tijdelijk ongevoelig te maken met drugs of andere middelen; zodra het denken begint, treden de conflicten weer op de voorgrond. Hoe moet ik dan met conflicten omgaan? Zou ik de kracht van mijn geest moeten vernietigen door mijn grip op hem te verliezen, terwijl ik hem laat zwelgen in een of andere gefantaseerde staat om aan de realiteiten van het leven te ontsnappen? Of zou ik moeten proberen om een oplossing voor dit probleem te vinden? De mens heeft hierin geen keus, als hij de controle over zijn geest wil behouden. Het probleem van conflict moet voorgoed worden opgelost.